

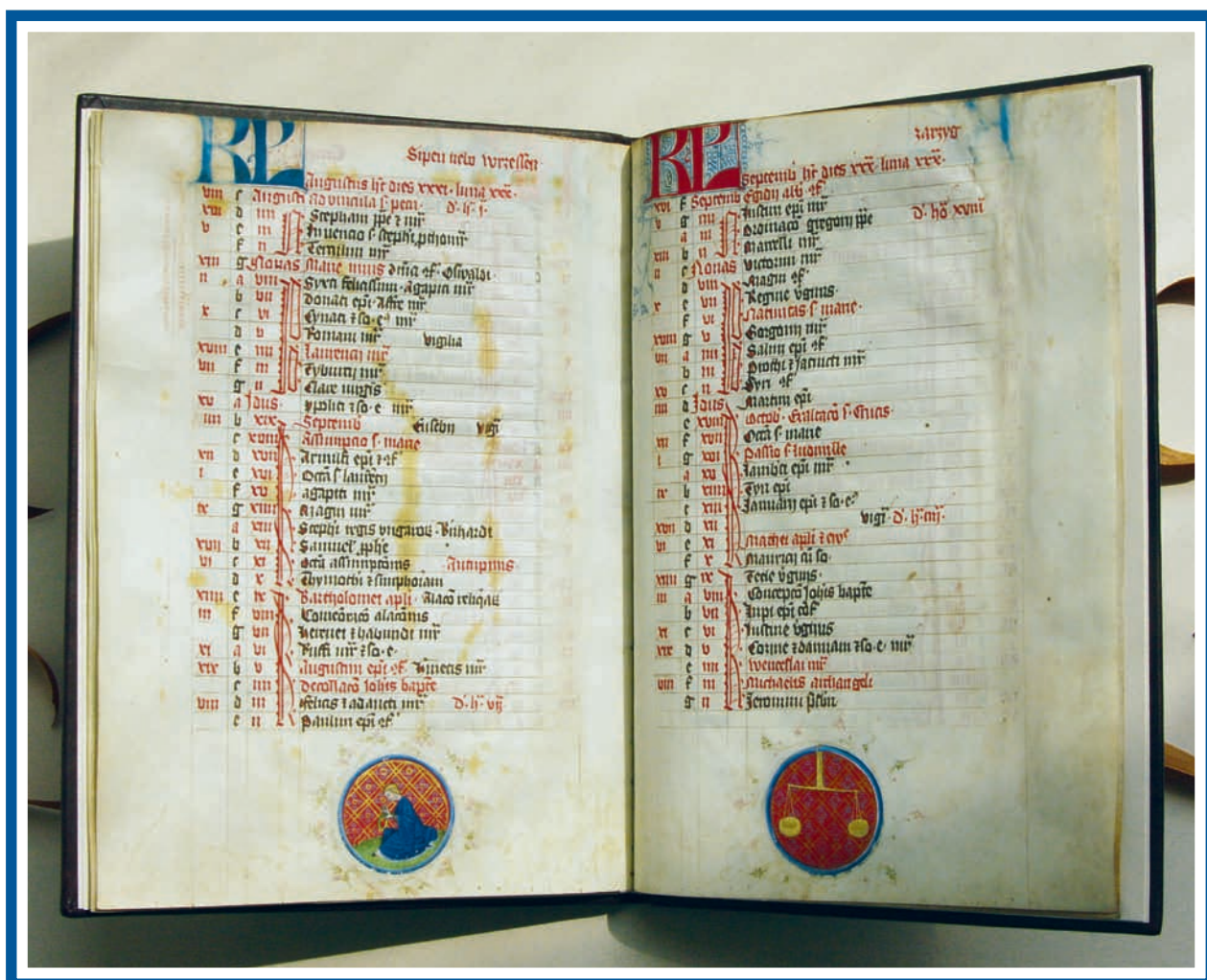
MEGÚJULT A PRÁGAI KALENDÁRIUM

– OSZK, COD. LAT. 555 –

A 15. században készült, hat levélből álló pergamen-kézirat egykorú kalendáriumot tartalmaz a szentek egyes napokhoz rendelt ünnepeivel. A kiemelt szentek ünnepnapjait vörössel írták, így a csehek egyik legfontosabb szentjének, Szent Vencelnek ünnepnapjait is. Érdekes módon megtalálható a kódexben Szent István magyar király augusztus 20-i és Szent Erzsébet november 19-i ünnepnapja is, ez utóbbit vörössel is kiemelték. A naptárakban található szentek jegyzéke általában jellemző arra a földrajzi térre, ahol a naptárat készítették, és használták. Egyéb adatok híján ezért a szentek nevei gyakran segítenek a készítés helyének meghatározásában.

Az ilyen jellegű kalendáriumokat a középkorban a liturgikus gyakorlatban, illetőleg magánajtossággal során használták, segítettek eligazodni az egyházi év ünnepnapjai között. Nagy valószínűséggel ez a kalendárium is egykor imakönyv (talán breviárium) vagy valamilyen liturgikus kódex része volt. A luxuskivitelű, gazdagon aranyozott kéziratban a hónapok alá a hónapra jellemző állatövi jegyek ábrázolásait festették. Talán éppen igényes kivitelezése miatt választották le a kalendáriumrészletet a hordozókódexről. Az immár különálló füzetet valamikor az újkor évszázadaiban újrakötötték, egyszerű keménytáblás, pergamenpapír-kötéssel látták el. Ez a kötés azonban

A restaurált prágai kalendárium

erősen megvetemedett, a kódex lapjai elpiszkolódtak. Szükségessé vált a teljes körű restaurálás. A kódexet 2014 első hónapjaiban Baranyai Emőke, az OSZK munkatársa restaurálta, és látta el új bőrkötéssel.

Zsupán Edina
zsupan.edina.at.oszk.hu

Rövid ismertetés a kódex állapotáról és a restaurálásról

A könyvtest többszörös körbevágása következtében a kódex csonka. Felső részét korábban nedvesség érte, ennek hatására a lapok meghullámosodtak, a festékek helyenként elkenődtek. A pergamenlapok nagyon szennyezettek, porosak voltak.

A feladat a pergamenlapok megtisztítása, simítása, valamint új, egész bőr kötés és egy olyan védődoboz elkészítése volt, amelyben az eltávolított kötet is el lehet helyezni. Az eredeti kötés lebontása és a pergamenív szétszedése után a lapok tisztítása szárazon,

különböző keménységű radírokkal történt. A festékek oldódása miatt a pergamenlapok simítása közvetett nedvesítéssel volt lehetséges: a lapokra két oldalról száraz szívópapírokat, azokra enyhén nedves filceket helyeztem, majd gyenge nyomással préseltem őket. A pergamenfüzet új előzékei savmentes papírból készültek. Az ív összeállítása után a fűzés következett len cérnával, az eredeti öltésnyomokat használva egy-egy, a külső és a belső ívhajtásba helyezett pergamencsíkon keresztül. Végül két pár selyemszaggal záródó, új egész bőr kötetet készítettem, amely védi a pergamenlapokat. A felhasznált ragasztóanyag a búzakeményítő volt.

A kódex tárolására méretarányos, épített védődoboz készült. A külső borítás vászon és kézzel festett papír, a belső savmentes papír. A doboz belső része két részre osztott, így a kódexet és a korábbi kötetet együtt lehet tárolni.

Baranyai Emőke
baranyai.emoke.at.oszk.hu